

De CLB's in cijfers

Schooljaar 2021-2022

Beste lezer,

In het schooljaar 2021-2022 was de **COVID-19-crisis** nog volop bezig. De impact hiervan op het **welbevinden** van de kinderen en de jongeren was groot.

De samenleving was nog niet volledig hersteld of de volgende uitdaging kwam op ons af: de **Oekraïne-crisis**.

Deze **uitdagingen** lieten zich voelen in de **CLB-werking**.

Met dit sectoraal **jaarverslag** wordt het **schooljaar 2021-2022 in cijfers** in kaart gebracht. Een schooljaar waarin **veerkracht** centraal stond, zowel bij onze leerlingen, CLB-medewerkers, onderwijsprofessionals als voor de gehele samenleving.

We wensen u veel leesplezier toe.

Voor een correcte lezing van dit jaarverslag geven we nog de volgende kanttekeningen mee:

- De meerderheid van de cijfers zoals gepubliceerd in dit jaarverslag, werden gegenereerd uit het elektronisch leerlingendossier dat door alle CLB's gehanteerd wordt (LARS). Bij het registreren maken de medewerkers gebruik van een **sectorspecifieke nomenclatuur** om contacten met individuele leerlingen te registreren. De data die gegenereerd worden op basis van deze nomenclatuur zijn géén verwijzing naar diagnoses.
- Per **begeleidingsdomein** zoomen we in dit sectoraal jaarverslag tevens in op **bepaalde thema's**.
- Tot slot is het belangrijk om te weten dat de cijfers in dit jaarverslag enkel de **contacten met individuele leerlingen** weerspiegelen. CLB-medewerkers hebben ook collectieve contacten met klasgroepen, o.a. voor informatiesessies of klasgroepacties die preventief aan welbevinden werken. **Deze collectieve contacten** worden niet in dit jaarrapport opgenomen. De weergegeven cijfers zijn dan ook een **onderschatting** van de hoeveelheid contacten met leerlingen die de CLB-medewerkers hebben. Ook schoolondersteunende opdrachten (consultatieve leerlingenbegeleiding en signaalfunctie) vallen buiten het bestek van dit rapport.

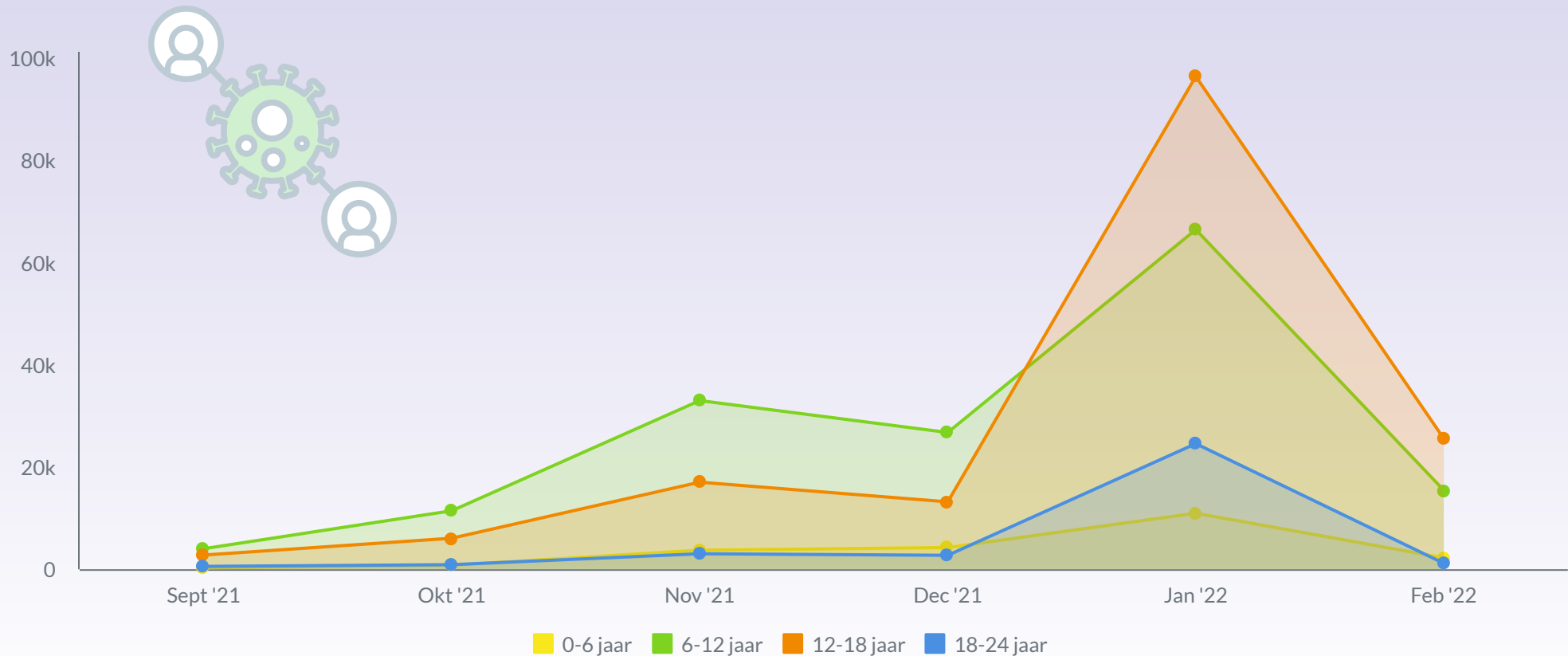
75 %

**van de leerlingen kwam in schooljaar 2021-2022
in aanraking met het CLB.**

**Dit betreft zowel de reguliere werking (vraaggestuurd
en aanbodgestuurd) als de COVID-19-contacttracing**

= 911 022 leerlingen

COVID-19 contact tracing

Aantal indexen COVID-19

In de periode **oktober 2021 - februari 2022** nam het CLB de **COVID-19 contact tracing** op. Bij leerlingen en schoolpersoneelsleden die positief testten op COVID-19, werd een contactonderzoek gedaan door het CLB. Hoogrisicoleerlingen en -schoolpersoneelsleden werden hierop in quarantaine geplaatst. In **januari 2022** werd **de piek** van het **aantal positief geteste leerlingen** zo hoog dat contact tracing niet langer haalbaar bleef. In februari besliste de overheid om de contact tracing in de hele maatschappij stop te zetten.

Los van COVID-19-contact tracing kwamen

668 777

leerlingen tijdens schooljaar 2021-2022 in contact met hun CLB.
Dit is **55 %** van de schoolpopulatie.

21,4 %

van de totale leerlingpopulatie kwam in contact met de vraaggestuurde werking.

Het CLB registreert gemiddeld 4,73 interventies per leerling met een zorgvraag. Dat is een lichte daling tegenover de voorgaande schooljaren.

43,8 %

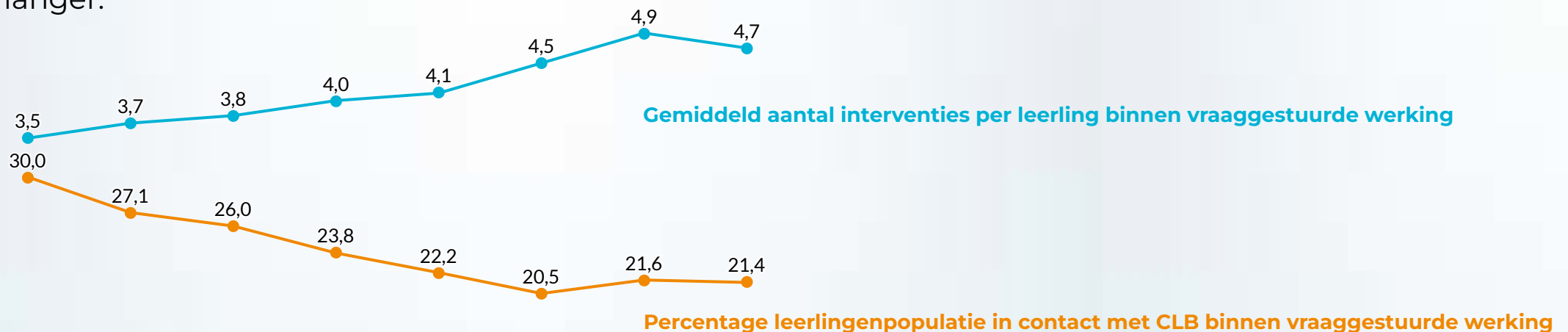
van de totale leerlingpopulatie kwam in contact met de medische werking.

De medische werking bevat de systematische contactmomenten en de profylaxie van besmettelijke ziekten (exclusief COVID-19).

Contact met leerlingen binnen de vraaggestuurde werking

De vraaggestuurde werking van de CLB's richt zich op de **vier begeleidingsdomeinen** van de leerlingenbegeleiding: leren en studeren, onderwijsloopbaanbegeleiding, preventieve gezondheidszorg en psychosociaal functioneren.

Tijdens het schooljaar 2021-2022 werd voor 261 253 unieke leerlingen of **21,4 % van de totale leerlingenpopulatie** een vraag aan het CLB gesteld. Voor deze leerlingen registreerde het CLB **gemiddeld 4,7 interventies per leerling**. Over de jaren heen is een dalende trend van het aantal leerlingen zichtbaar, maar een stijgende trend van het aantal interventies per leerling. Door de maatschappijbrede veranderingen (zorg op school, steeds complexere situaties, de wachtlijsten voor hulpverlening) zien we dus minder leerlingen, maar voeren we meer interventies uit en begeleiden we langer.

Psychosociaal functioneren: welbevinden

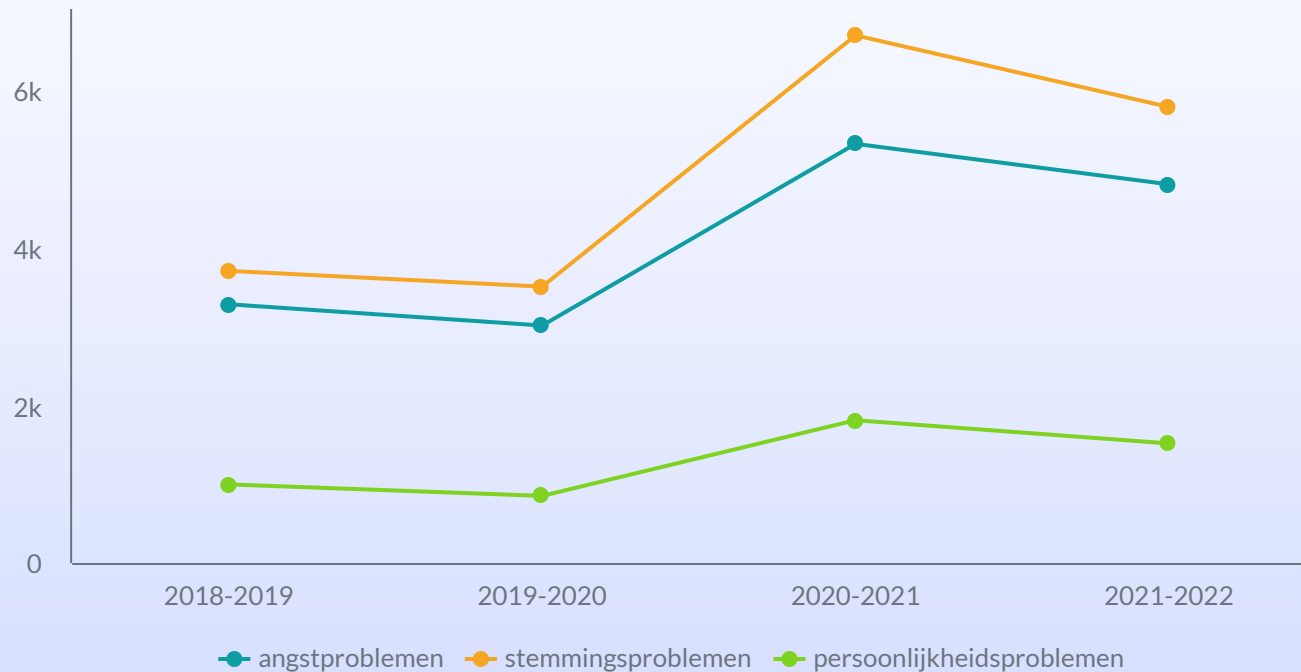

■ Emotionele ontwikkeling (32.63%) ■ Sociale ontwikkeling (36.86%)
■ Problemen thuis (22.41%) ■ Verontrusting (8.1%)

Binnen de vraaggestuurde werking van het CLB rond psychosociaal functioneren zien we vooral veel vragen rond **sociale ontwikkeling**. Dit betreft 36,9 % van de vragen. 32,6 % van de vragen rond psychosociaal functioneren gaat over **emotionele ontwikkeling**, 22,4 % gaat over **problemen thuis** en nog eens 8,1 % gaat specifiek over **verontrusting**.

Welbevinden kinderen en jongeren: emotionele ontwikkeling

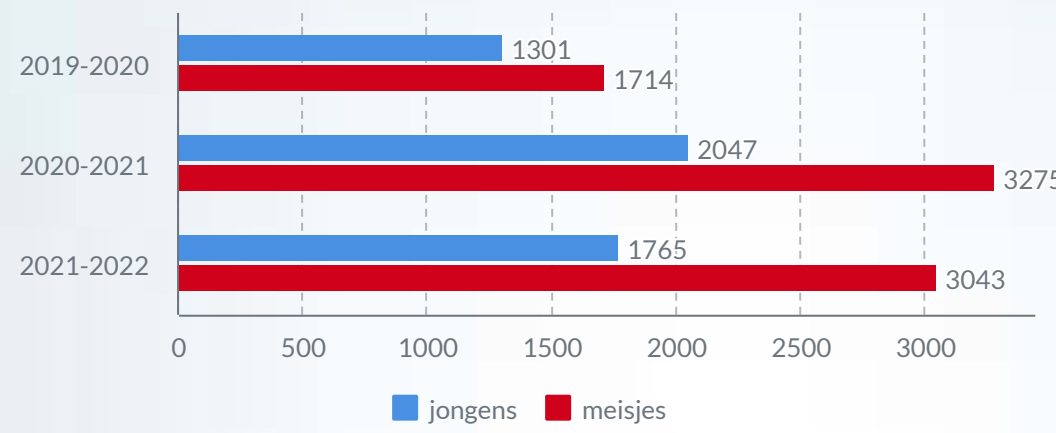

In schooljaar 2020-2021 zagen we een opvallende **stijging** in het aantal leerlingen die **klachten of vragen** hadden rond de thema's **angstproblemen**, **stemmingsproblemen** of **persoonlijkheidsproblemen**.

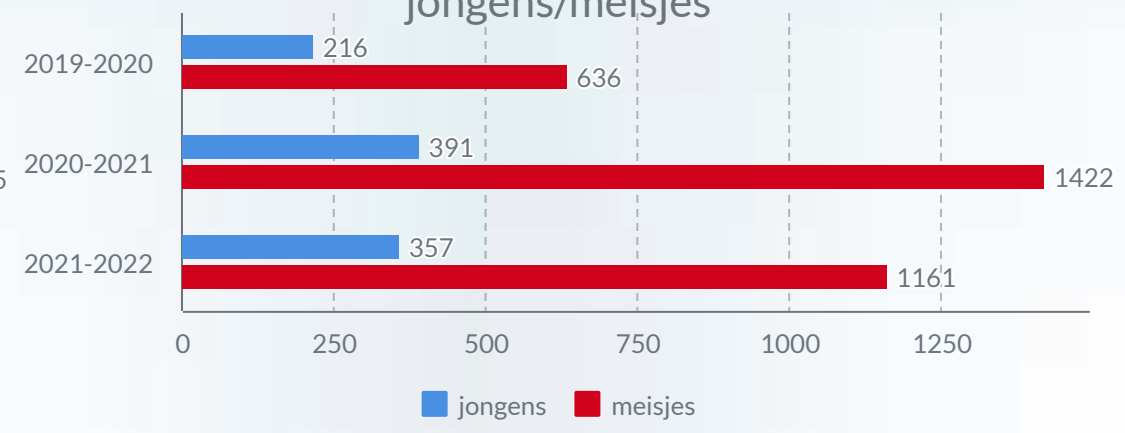
In schooljaar 2021-2022 zien we opnieuw een daling in deze cijfers, doch blijven ze wel hoger dan de jaren ervoor. Heel wat kinderen en jongeren kampen nog met **psychische moeilijkheden** waarbij het gezin en/of de school voelen dat er extra hulp nodig is. De **impact** van COVID-19 op de **emotionele ontwikkeling** is duidelijk nog niet verteerd bij onze jonge populatie.

Welbevinden kinderen en jongeren: emotionele ontwikkeling - verdeling jongens/meisjes

Angstproblemen - verdeling jongens/meisjes

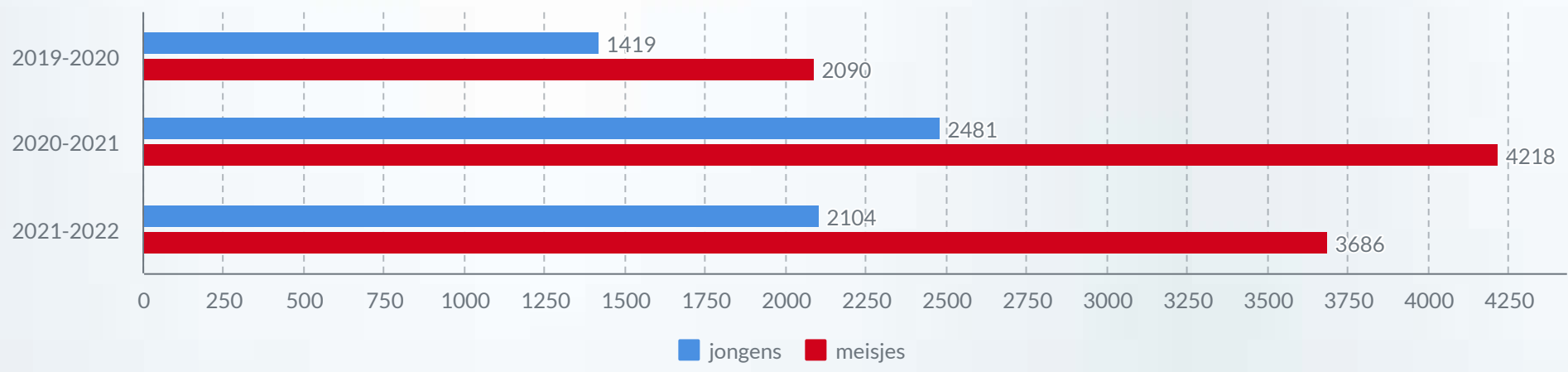

Persoonlijkheidsproblemen - verdeling jongens/meisjes

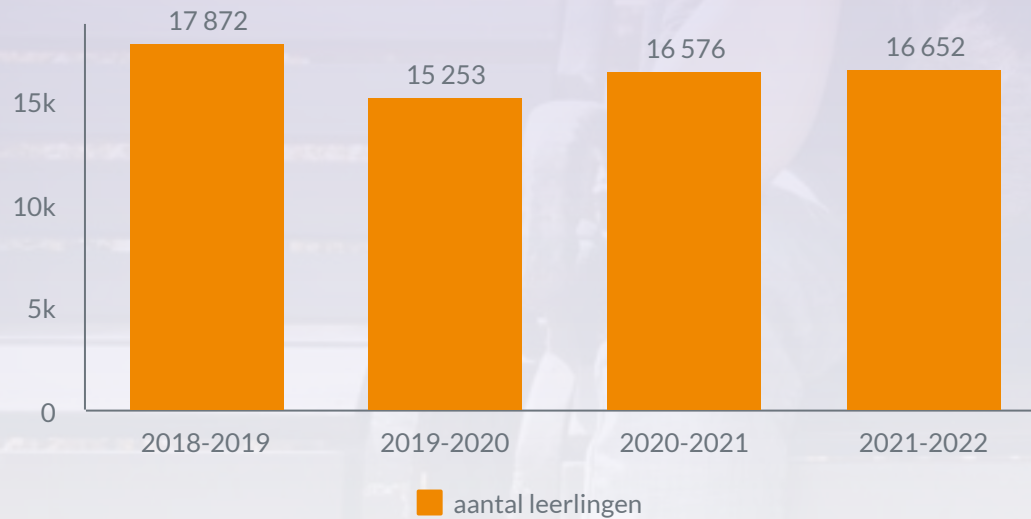
Meisjes **internaliseren** hun problemen, wat zichtbaar is bij de verdeling van de cijfers rond emotionele ontwikkeling.

Stemmingsproblemen - verdeling jongens/meisjes

Welbevinden kinderen en jongeren: sociale ontwikkeling

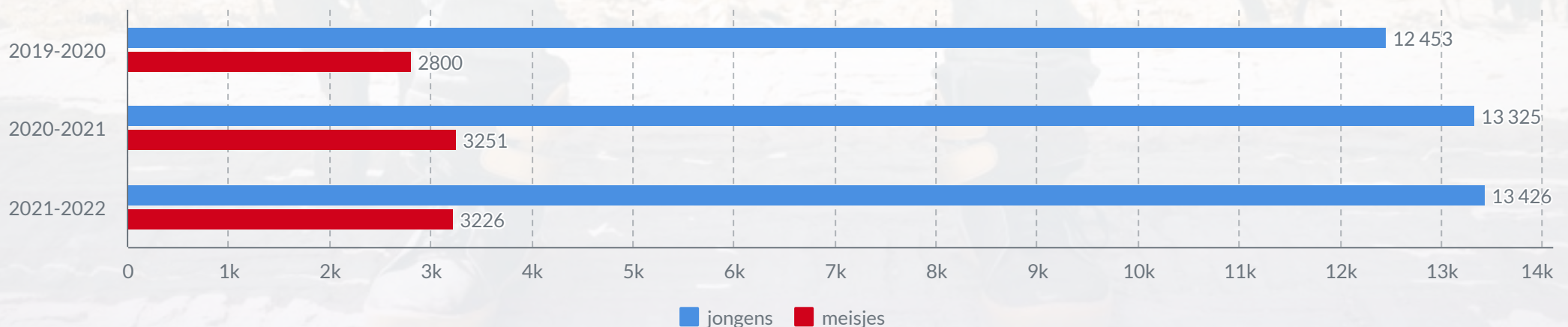
Gedragsproblemen

In schooljaar 2021-2022 werden **16 652** leerlingen begeleid in het kader van gedragsproblemen.

In tegenstelling tot de emotionele ontwikkeling, zien we in de verdeling van de cijfers rond gedragsproblemen dat **jongens** vaker hun problemen **externaliseren**.

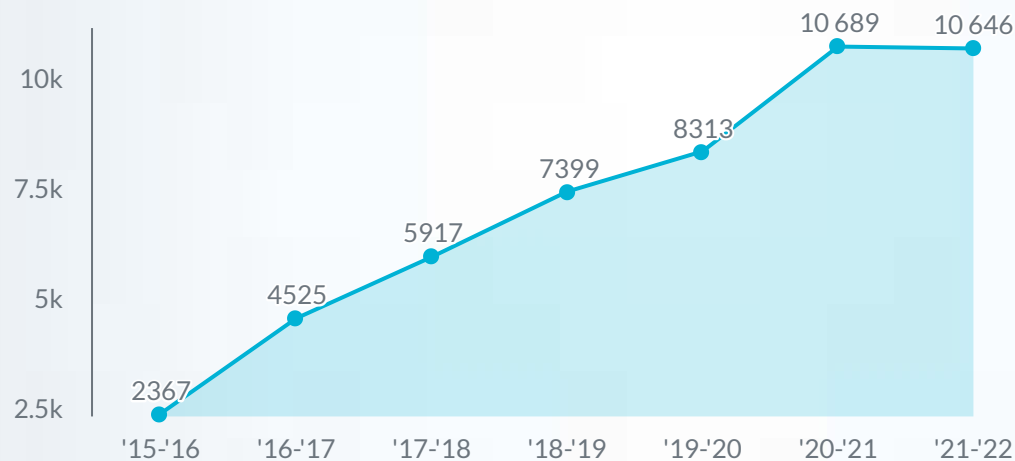
Gedragsproblemen - verdeling jongens/meisjes

Welbevinden kinderen en jongeren: verontrusting en problemen thuis

Wanneer de ontwikkelingskansen en/of de integriteit van een minderjarige bedreigd zijn, is er sprake van **verontrusting**. In dat geval heeft iedere hulpverlener de plicht om de nodige stappen te nemen zodat de veiligheid van de minderjarige gewaarborgd wordt.

Aantal unieke leerlingen verontrusting per schooljaar

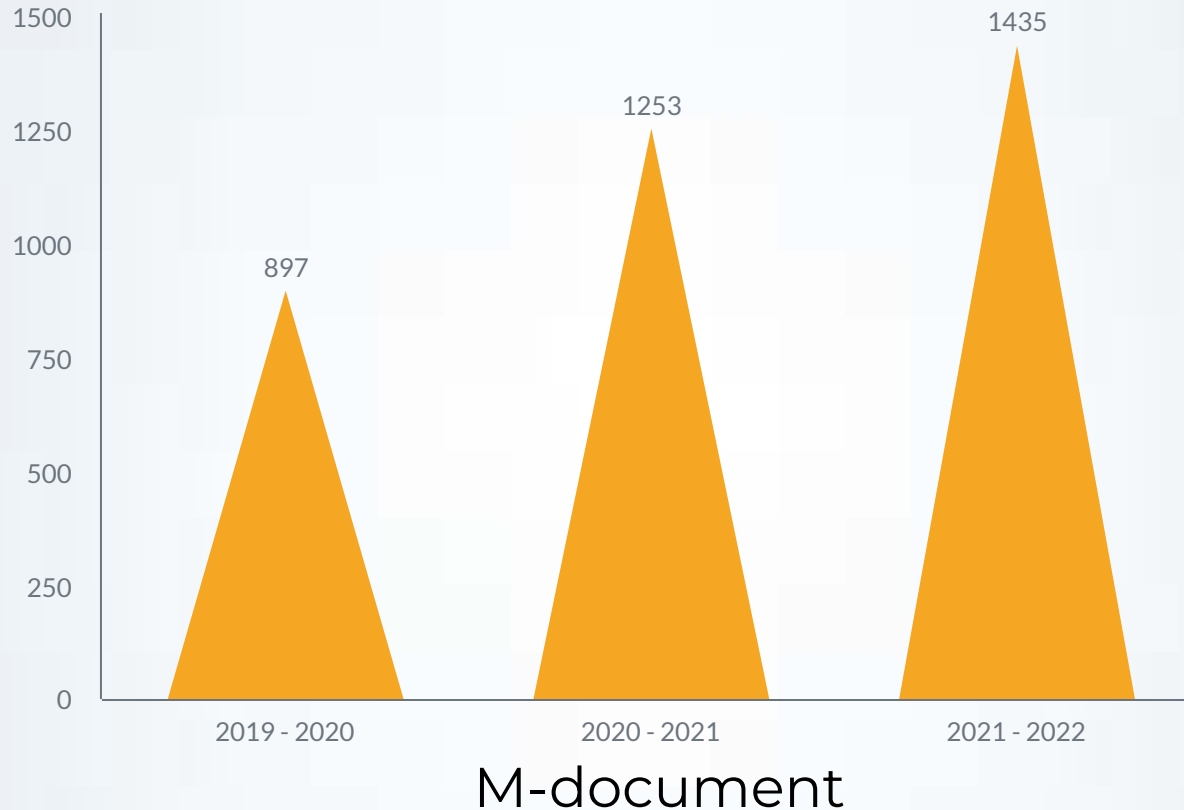

Aantal interventies rond verontrusting

Tijdens het schooljaar '21-'22 werden **10 646 leerlingen** begeleid in het kader van een verontrusting. Na de grote stijging in '20-'21 zien we dat dit cijfer op een hoog niveau blijft. Ook het aantal interventies hierrond blijft vrij hoog. Hiernaast werden **29 453 leerlingen** begeleid in het kader van **problemen thuis** (t.o.v. 33 296 leerlingen in 2020-2021). Hierbij werden **100 185** interventies gedaan.

Welbevinden kinderen en jongeren: verontrusting

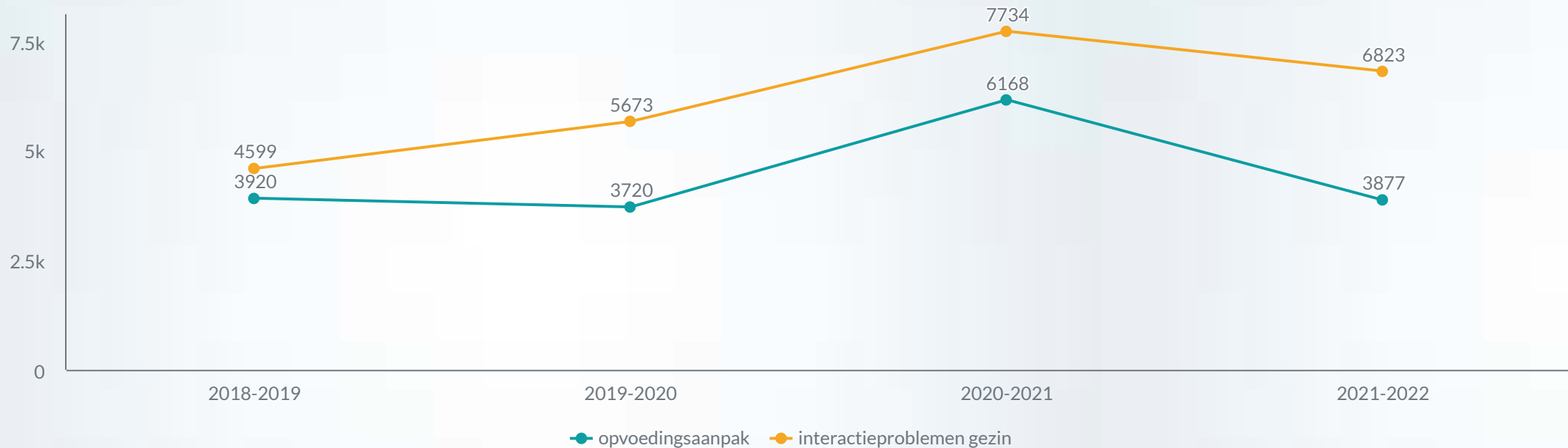

Voor **1435 leerlingen** werd een **M-document** ('M-doc') opgemaakt, waarmee een gezin wordt aangemeld voor verdere hulpverlening bij een **gemandateerde voorziening**.

De gemandateerde voorziening zal de maatschappelijke noodzaak om te interveniëren onderzoeken en bekijken welke hulpverlening noodzakelijk is.

De **stijgende trend** bij **verontrustende situaties** is zorgwekkend.

Welbevinden kinderen en jongeren: problemen thuis

De vragen rond **opvoedingsaanpak** kenden in 2020-2021 een sterke stijging. Voor schooljaar 2021-2022 zien we dat dit weer op hetzelfde niveau komt als 2 schooljaren voordien. Het aantal begeleidingen rond **interactieproblemen** in het gezin blijft echter wel hoog.

Relancemiddelen

In schooljaar 2021-2022 ontvingen de CLB's relancemiddelen. Zoals bepaald in het [Besluit van de Vlaamse Regering \(BVR\) van 17 september 2021](#) ging het hier over extra middelen die bestemd waren voor het CLB om extra in te zetten op het **welbevinden van leerlingen**. Deze middelen konden ook ingezet worden voor **contact tracing** indien dit nodig was.

De CLB's hebben deze relanceacties zeer snel opgestart. Elk CLB bepaalde de **prioriteit** wat betreft deze opdrachten en de manier waarop het de middelen heeft aangewend. Gezien de hoge viruscirculatie waren sommige CLB's genoodzaakt de middelen integraal in te zetten op het contactonderzoek. In de andere centra werden de middelen op diverse wijze ingezet om het welbevinden van kinderen en jongeren te versterken. De inzet van deze middelen werd gemonitord door de minister van Onderwijs.

Preventief en groepsgericht

GO! CLB Oudenaarde-Geraardsbergen rolde een preventief groepsaanbod uit rond welbevinden. Hierbij werd aan de slag gegaan met de [geluksdriehoek](#) (Gezond Leven) om het welbevinden en de weerbaarheid van leerlingen te verhogen. Alle leerlingen uit het zesde leerjaar basisonderwijs werden op deze manier bereikt. Lees meer over het project in dit [interview](#).

Ook voor ouders

Ouders vonden de weerslag van COVID-19 ook ingrijpend. Ze zaten met vragen rond opvoeden en hadden zorgen over de manier waarop er thuis met elkaar gepraat (of niet gepraat) werd. Daarom had Vrij CLB Pieter Breughel extra aandacht voor de opvoedingsvragen van ouders.

Eerstelijnspsychologische rol

Opgroeien is geen 'walk in the park'. Er zijn periodes dat jongeren het niet meer zien zitten of twijfelen aan hun eigen kunnen. Praten helpt. Praten met een hulpverlener helpt zeker. Toch voelen jongeren een drempel om professionele hulp te zoeken. Om de overstap naar de hulp zo eenvoudig mogelijk te maken, maakte Vrij CLB Wetteren echt een 'walk in the park' en organiseerde wandelgesprekken. Want het hart ligt makkelijker op de tong als het gesprek niet in een klassieke therapeutische setting doorgaat.

Psychosociaal functioneren: welbevinden

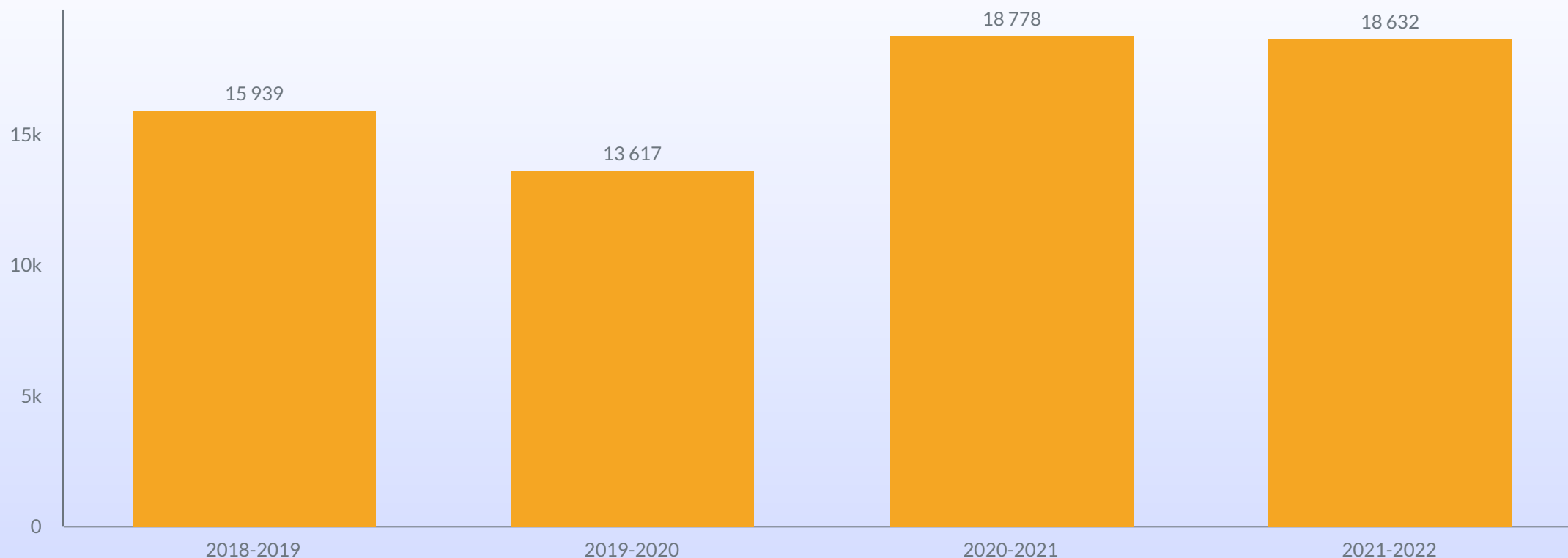
Binnen de reguliere werking én met de extra middelen, hebben de CLB's hard gewerkt om de leerlingen, ouders en scholen te ondersteunen en begeleiden rond het welbevinden van de kinderen en jongeren.

De cijfers rond psychosociaal functioneren tonen aan dat er nog steeds een **blijvende grote nood is om te werken rond welbevinden bij kinderen en jongeren**. Het is duidelijk dat de COVID-19-crisis een grote impact had (en nog steeds heeft) op het welbevinden van kinderen en jongeren. De CLB-sector was een van de allereerste om dit aan te kaarten op basis van onderbouwd cijfermateriaal.

Door de vele **wachlijsten** merken we dat de draaischijffunctie van het CLB niet meer kan werken. Vele hulpvragen blijven bij het CLB hangen. Er is **nood aan extra middelen** om die wachlijsten aan te pakken. We moeten op tijd gepaste hulp kunnen bieden aan kinderen en jongeren zodat de problemen niet escaleren. Het is belangrijk dat er kan worden ingezet op preventie en ambulante begeleiding.

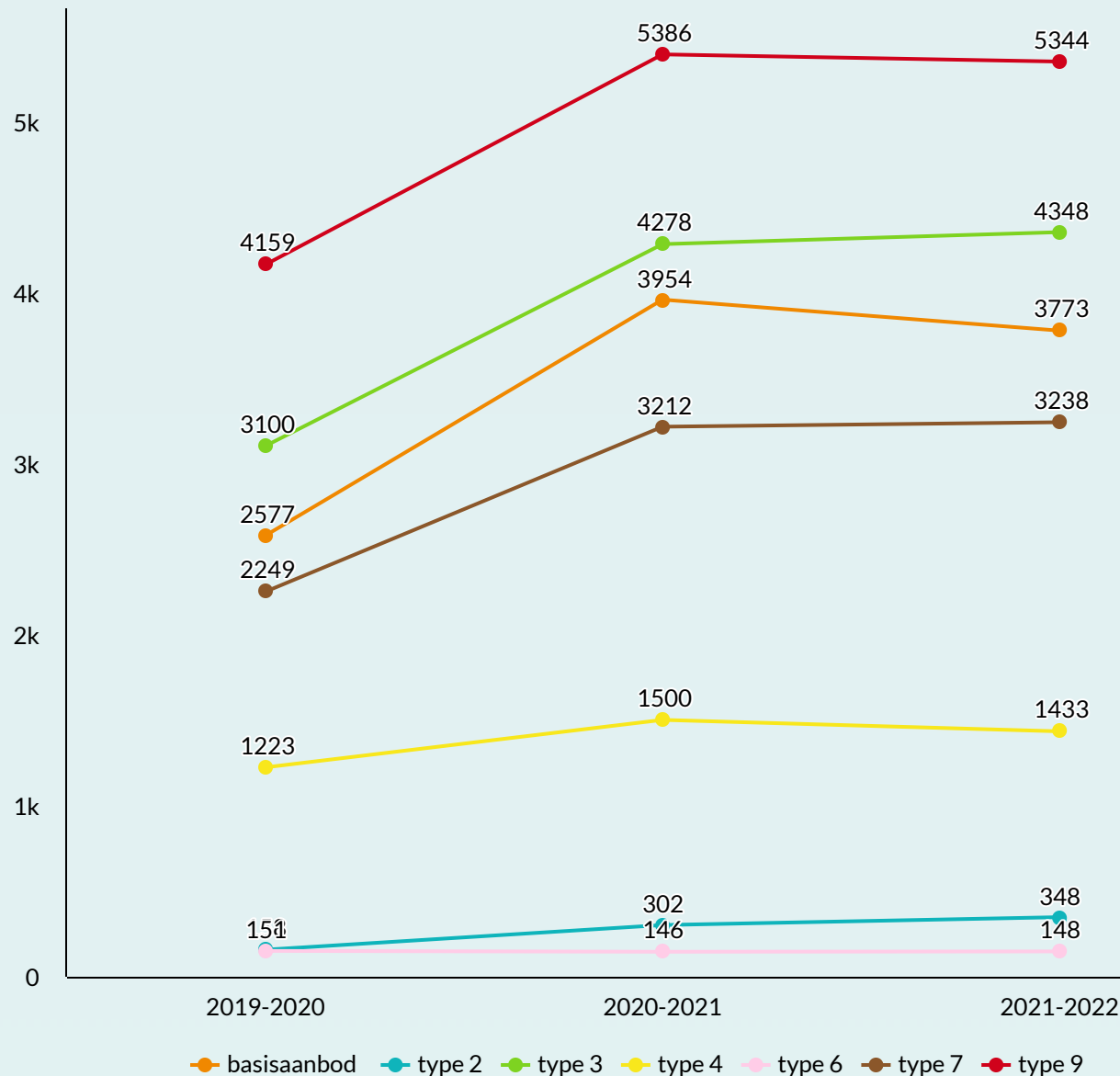

Onderwijsloopbaanbegeleiding: nieuwe gemotiveerde verslagen per schooljaar

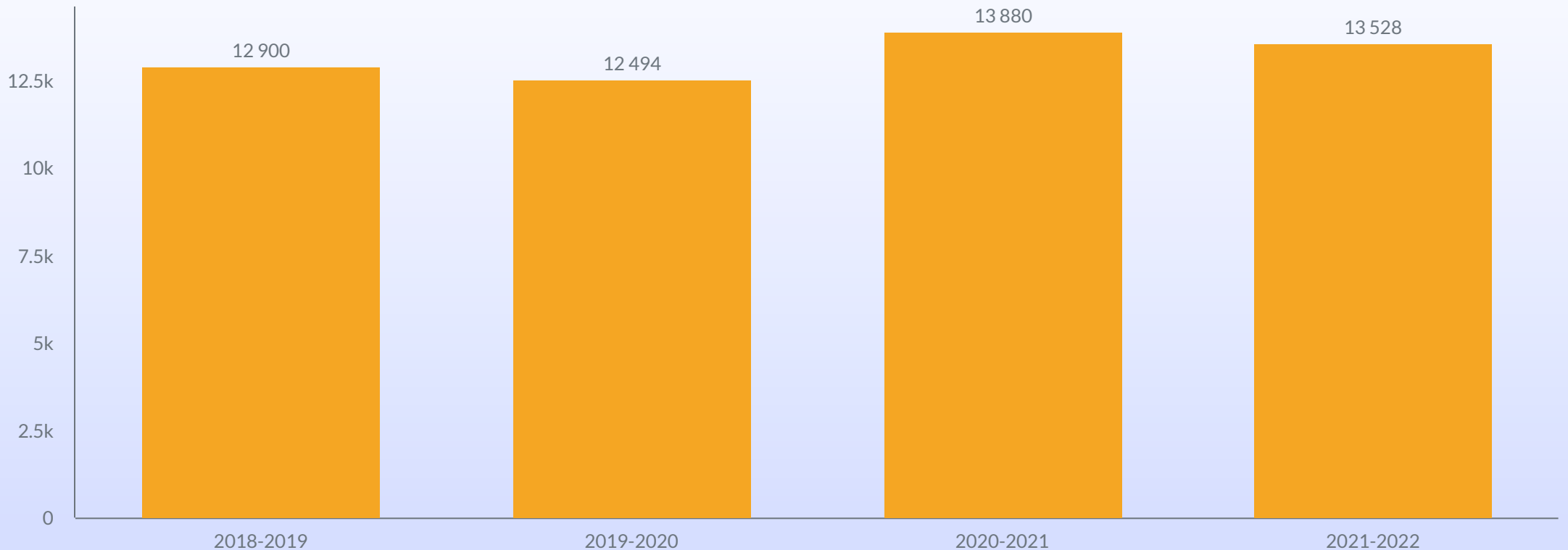
Tijdens het schooljaar 2019-2020 kenden de scholen een sluiting ten gevolge van COVID-19. We zien ook een daling tijdens dit schooljaar in het aantal nieuwe gemotiveerde verslagen. In de schooljaren 2020-2021 en 2021-2022 zien we een **hoog aantal nieuwe gemotiveerde verslagen**. Scholen hebben nood aan ondersteuning en vroegen **bijkomende expertise** voor 18 632 leerlingen in het schooljaar 2021-2022.

Gemotiveerde verslagen: gevraagde expertise

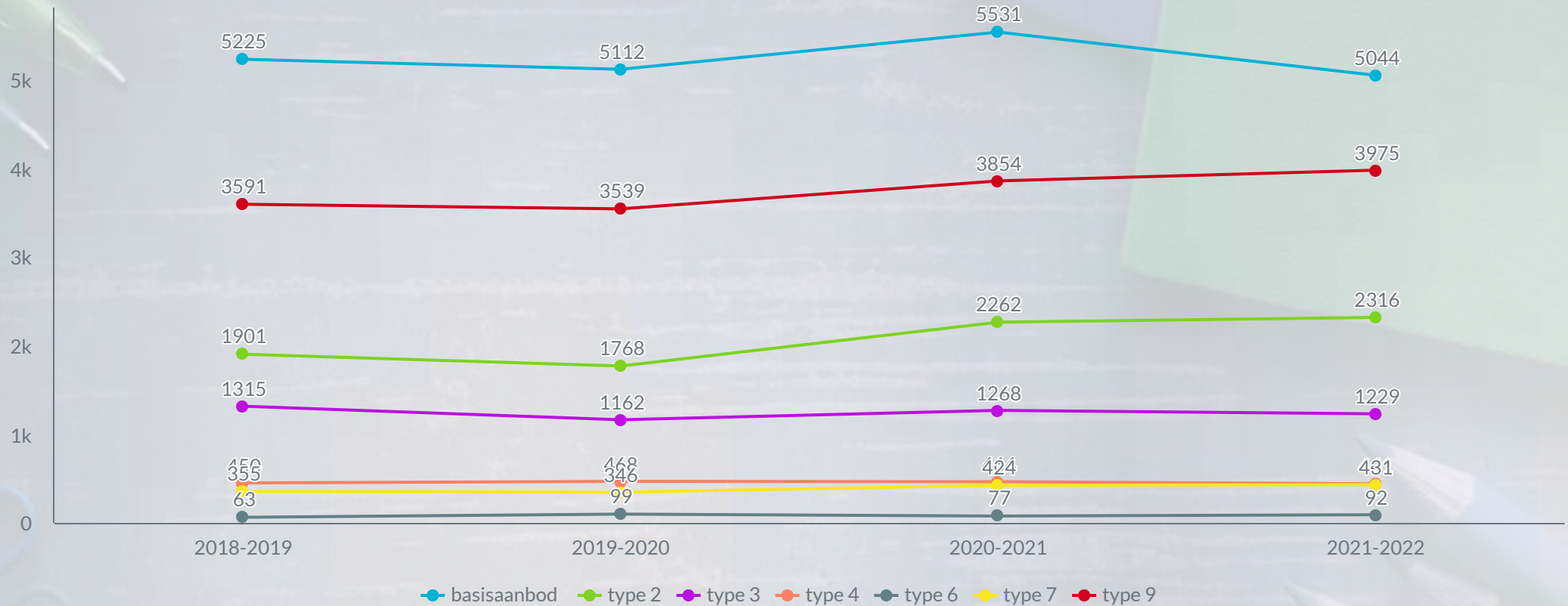
Als we inzoomen op de expertise die scholen nodig hebben, merken we dat iets meer dan een derde van de gemotiveerde verslagen een nood aan **expertise type 9** (autisme-spectrumstoornis) aangeven (5344 gemotiveerde verslagen), gevolgd door **expertise type 3** (emotionele of gedragsstoornis) (4348 gemotiveerde verslagen), **expertise type basisaanbod** (3773 gemotiveerde verslagen) en **type 7** (3238 gemotiveerde verslagen). Voor **expertise type 7** gaat het voornamelijk over de nood aan expertise rond auditieve beperking en taal- of spraakstoornis.

Onderwijsloopbaanbegeleiding: nieuwe verslagen M-decreet per schooljaar

Een verslag geeft de mogelijkheid om les te volgen in het gewoon onderwijs met een **individueel aangepast curriculum** of geeft de mogelijkheid om in te schrijven in het buitengewoon onderwijs. Voor de opmaak van een verslag is voor de meeste types een **diagnose noodzakelijk** (in tegenstelling tot de gemotiveerde verslagen). Enkel voor de opmaak van een verslag type basisaanbod is geen diagnose nodig.

Types verslagen M-decreet

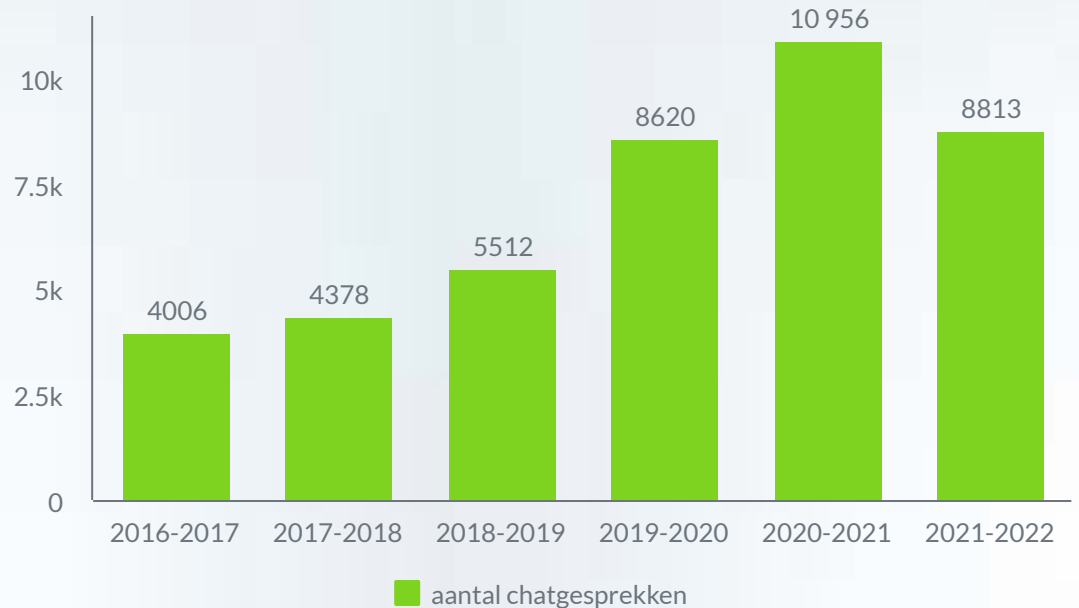

Voor **type basisaanbod** zien we over alle schooljaren de hoogste aantallen nieuwe verslagen. Bovenstaande tabel geeft de cijfers weer zonder de herevaluaties. Om de taakbelasting van de CLB's te verminderen, werd in het schooljaar 2020-2021 en 2021-2022 beslist om de verplichte herevaluatie te schrappen. Met de **verlengingen** opgeteld bij de **5225** nieuwe verslagen in 2019-2020 ging het om **10 169** verslagen.

Met **3975** verslagen volgt **type 9** (autismespectrumstoornis) qua aantal op het type basisaanbod. Daarnaast zien we een stijging van de verslagen **type 2** (verstandelijke beperking) (**2316** nieuwe verslagen in 2021-2022). Opvallend zijn ook de cijfers voor **type 3** die in een dalende lijn zitten, niettegenstaande de hoge nood aan ondersteuning type 3 (gemotiveerde verslagen). Een verklaring voor de dalende trend kunnen de zeer strikte criteria voor type 3 en de problematiek van de wachtlijsten in diagnostische centra zijn.

Tijdens het voorbije schooljaar registreerden we **8813** chatgesprekken. **83,5 %** van de gesprekken werden met leerlingen gevoerd en **16,5 %** met ouders. We bereikten dit schooljaar nog steeds ruim meer leerlingen en ouders dan in de schooljaren voor de coronacrisis. Tegelijk stellen we ten opzichte van het schooljaar 2020-2021 een daling van het aantal chatgesprekken vast met bijna 20 %. Deze daling is niet onverwacht en doet zich ook voor bij andere chatlijnen. Er zijn een aantal waarschijnlijke verklaringen:

Evolutie aantal chatgesprekken per jaar

- Tussen maart 2020 (het begin van de coronacrisis) en eind augustus 2021 was CLBch@t **extra geopend** tijdens de schooldagen op maandag, dinsdag en donderdag van 14 tot 17u. Dit was toen een zinvolle maatregel omdat veel leerlingen omwille van quarantainemaatregelen overdag thuis waren. Vanaf september 2021 werden de gewone openingsuren opnieuw gehanteerd tijdens de schooldagen. Enkel in vakantieperiodes bleven de uitgebreide openingsuren van kracht.
- Afgelopen schooljaar was er in mindere mate sprake van sterk voelbare coronamaatregelen, waardoor we het aantal rechtstreeks aan corona gerelateerde chatgesprekken stelselmatig zagen **afnemen**.
- Omwille van een forse stijging van de loonkosten (t.g.v. de inflatie) kon er tijdens het afgelopen schooljaar niet meer ingezet worden op betalende bekendmaking van CLBch@t via sociale media en andere kanalen.

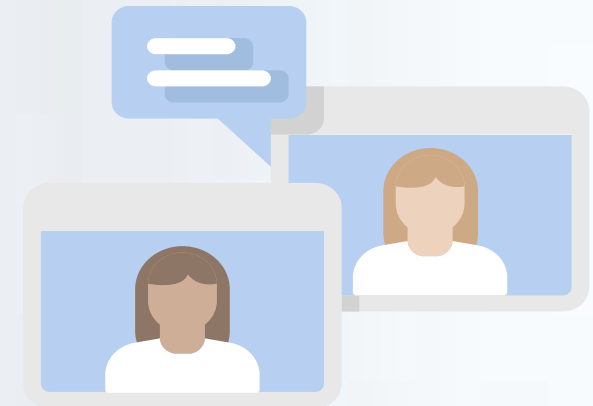
Blended hulpverlening

Tijdens schooljaar 2021-2022 werd er door de CLB's volop ingezet op blended hulpverlening. We spreken over blended hulpverlening wanneer face-to-face gesprekken worden afgewisseld met de inzet van **onlinehulp**. De gebruikte online tools kunnen ingezet worden met het oog op online communicatie (beeldbellen of blended chatten) en/of kunnen de begeleiding een inhoudelijke meerwaarde bieden (bv. NokNok, Geluksdriehoek, Conflicthelden, Onderwijskiezer, MoodSpace). Hiermee kunnen we nog **laagdrempeliger** werken en sluiten we aan bij de **leefwereld** van kinderen en jongeren.

548

CLB-medewerkers volgden reeds de basisvorming rond blended hulpverlening

52

aanspreekpunten namen deel aan een van de vier lerende netwerken om samen te werken rond de implementatie van blended hulpverlening in hun centrum.

Onderwijskiezer

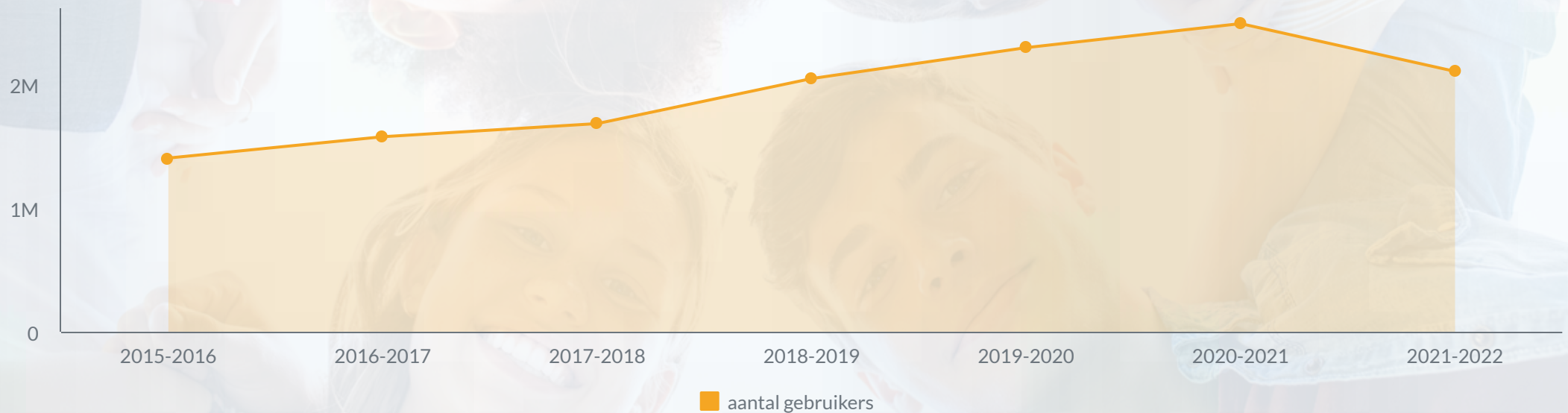
In schooljaar 2021-2022 maakten **2 113 151** mensen gebruik van de website www.onderwijskiezer.be.

1019 vragen
werden beantwoord
via de vraagmodule
van Onderwijskiezer

370 637 vragenlijsten
werden ingevuld
op Onderwijskiezer

Meer informatie met betrekking tot het Leerlingen Administratie en Registratie Systeem (LARS) van de CLB's en de bijhorende nomenclatuur is te vinden via www2.clb-lars.be.

Het volledige jaarverslag van CLBch@t kan worden geraadpleegd via <https://www.clbchat.be/jaarverslagen>.

Bij het luik 'welbevinden kinderen en jongeren' werd verwezen naar de relancemiddelen vermeld in het [Besluit van de Vlaamse Regering \(BVR\) van 17 september 2021](#).

Verantwoordelijke uitgever: Internettensamenwerkingscel (ISC)

